

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ

В Україні велика кількість справ потрапляє до судів, що призводить до затягування розгляду, формального підходу і недовіри до правосуддя. Актуальність дослідження зумовлена потребою у впровадженні ефективних альтернативних способів врегулювання спорів, які дозволяють зменшити навантаження на судову систему, сприяють розвитку культури діалогу та довіри в суспільстві, а також відповідають європейським стандартам правової держави.

Згідно з п. 4 ст. 1 Закону України «Про медіацію», медіація — позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів [1]. Медіація може бути корисною у багатьох спорах, а особливо тих, що чутливі до збереження стосунків у майбутньому і ризиків репутаційних втрат (сімейних, комерційних, трудових тощо); вона може бути застосована на будь-якій стадії вирішення спору (конфлікту) (ухвала ВС від 28.11.2023 року у справі № 465/6496/19) [4].

Вдосконалення законодавчої бази та її адаптація до європейських стандартів є необхідною умовою розвитку медіації в Україні, оскільки дозволяє забезпечити відповідність національного регулювання міжнародним практикам ADR та сприяє євроінтеграційним процесам держави.

Законодавство України містить низку положень, які стали підґрунтям для впровадження медіації у сферу цивільних спорів. Зокрема, ч. 4 ст. 55 Конституції України гарантує кожному право захищати свої права будь-якими не забороненими законом засобами. У Цивільному процесуальному кодексі України передбачено можливість укладення мирової угоди між сторонами, а ст. 111 Сімейного кодексу України надає суду право вживати заходів для примирення подружжя, якщо це не суперечить моральним засадам суспільства.

Державний стандарт соціальної послуги медіації, затверджений Наказом Міністерства соціальної політики України від 03.06.2024 № 269-Н та зареєстрований у Міністерстві юстиції 29.07.2024 за № 1160/42505, має важливе значення для розвитку медіації в Україні.

Цей Державний стандарт застосовується під час організації та в процесі надання надавачами соціальних послуг соціальної послуги особам, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах і потребують застосування щодо

них та за їх участі заходів із профілактики ймовірного (що може виникнути) конфлікту/спору, усунення або мінімізації негативних наслідків наявного (що вже виник) конфлікту/спору, моніторингу та контролю якості її надання [2].

Також, щодо популяризації медіації серед громадян та сфери бізнесу є важливим напрямом її розвитку, адже саме підвищення рівня обізнаності суспільства про переваги цього інструменту, його ефективність та доступність формує довіру до процедури, стимулює ширше її застосування та сприяє переходу від конфліктної моделі взаємодії до культури діалогу й співпраці.

Використання медіації як альтернативи судовим процесам може зменшити кількість проваджень у судах, що особливо актуально для України. Як альтернативний спосіб врегулювання спорів демонструє високу ефективність у світовій практиці: наприклад, у США лише 5 % справ, поданих до суду, направляється на розгляд, решта вирішуються мирним шляхом. Логічно, що порозуміння, досягнуте в процесі врегулювання конфлікту, а не вирішення — відповідно до волі, наприклад, арбітра або судді, приймається і визнається сторонами. Важко не погодитися і не поважати рішення, у прийнятті якого особисто брав активну участь, набагато легше не визнавати й оскаржувати рішення судді [5, с. 16].

Підготовка та сертифікація професійних медіаторів в Україні є основною умовою розвитку інституту медіації, оскільки забезпечує належний рівень кваліфікації фахівців, їхню відповідність європейським стандартам, формує довіру суспільства до процедури та гарантує якісне надання послуг альтернативного врегулювання спорів.

Наказом Координаційного центру з надання правничої допомоги від 15 серпня 2024 року № 95 встановлено Порядок підтвердження спеціалізації медіатора для надання послуг з медіації, проведення якої забезпечують центри з надання безоплатної правничої допомоги. Цей Порядок визначає механізм підтвердження спеціалізації медіатора, включеного до Реєстру медіаторів, які залучаються центрами з надання безоплатної правничої допомоги, для надання послуг з медіації за відповідними категоріями спорів (конфліктів), у яких проведення медіації забезпечують центри з надання безоплатної правничої допомоги [3].

Розвиток освітніх програм та інтеграція медіації у навчальні курси юридичних факультетів має ключове значення для формування нової правової культури, адже забезпечує підготовку майбутніх юристів до використання альтернативних способів врегулювання спорів.

Отже, медіація є ефективним механізмом зменшення навантаження на суди та формування культури діалогу і довіри в суспільстві. Вона має перспективу стати важливим інструментом демократизації правової системи України та її наближення до європейських стандартів.

Список використаної літератури

1. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 27.09.2025).
2. Державний стандарт соціальної послуги медіації : Наказ М-ва соц. політики України від 03.06.2024 № 269-Н : станом на 29 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1160-24#Text> (дата звернення: 27.09.2025).
3. Про затвердження Порядку підтвердження спеціалізації медіатора для надання послуг з медіації, проведення якої забезпечують центри з надання безоплатної правничої допомоги : Наказ від 15.08.2024 № 95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0095419-24#Text> (дата звернення: 27.09.2025).
4. Синельников Є. Деякі аспекти медіації. *Верховний Суд*. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_aspekti_mediicii.pdf (дата звернення: 27.09.2025).
5. Боженко Н. В. Зарубіжний досвід досудового врегулювання адміністративних спорів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. С. 14–19. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7f848731-260b-4257-9438-4f05a37b0487/content>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент *Свида Олексій Георгійович*

Микитюк О. М.

студентка 1-го курсу магістратури факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ ТРЕТЕЙСЬКОГО СУДУ У РОЗВ'ЯЗАННІ ПРАВОВИХ СПОРІВ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Традиційно захист порушених прав та охоронюваних законних інтересів здійснюється судами, незалежно від того до якої правової системи вони належать і в якій державі створюються. Але останнім часом в галузі права набуває популярності вирішення конфліктних ситуацій за допомогою альтернативних способів вирішення спорів (ADR — англ. Alternative dispute resolution).

Альтернативне вирішення спорів — це група заходів та процесів, за допомогою яких вирішуються спори і конфлікти без звернення до формальної системи судочинства. АВС слід розглядати не як окремі